

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5763/23
26.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија: Зорице Ђаковић, председника већа, др Драгице Попеску и Светлане Павић, чланова већа, у парници тужиоца АА, из ..., чији су пуномоћници Бранислав Вукосављевић и Марина Јовановић Вукосављевић, адвокати из Београда, Булевара краља Александра бр. 199, против тужених ББ из ... и ВВ из ..., као правних следбеника тужене, сада пок. ГГ, из ..., чији је заједнички пуномоћник Александар Јездић, адвокат из Београда, улица Славка Миљковића бр. 74, са умешачем на страни тужиоца ДД из ..., ради поништаја уговора о доживотном издржавању, одлучујући о жалбама тужиоца и умешача на страни тужиоца, изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду 32 П бр. 12497/22 од 04.04.2023. године, у седници већа одржаној дана 26.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиоца АА из ... и жалба умешача на страни тужиоца ДД из ..., па се **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду 32 П бр. 12497/22 од 04.04.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Ставом првим изреке побијане пресуде Првог основног суда у Београду 32 П бр. 12497/22 од 04.04.2023. године, одбија се тужбени захтев тужиоца АА из ... којим је тражио да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство уговор о доживотном издржавању закључен између пок. ЂЂ из ..., као примаоца издржавања и пок. ГГ, из ..., као даваоца издржавања, оверен пред Првим општинским судом у Београду под бројем ЗР 227/2000 од 31.03.2000. године, што су тужени дужни признати, као неоснован. Ставом другим изреке побијане пресуде одбија се тужбени захтев тужиоца АА из ... којим је тражио да се раскине уговор о доживотном издржавању закључен између пок. ЂЂ из ..., као примаоца издржавања и пок. ГГ из ..., као даваоца

издржавања, закључен пред Првим општинским судом у Београду под бројем ЗР 227/2000 од 31.03.2000. године, што су тужени дужни признати, као неоснован. Ставом трећим изреке побијане пресуде обавезује се тужилац да туженима солидарно накнади трошкове парничног поступка у износу од 36.750,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде, под претњом принудног изршења.

Против ове пресуде благовремену жалбу изјавио је тужилац из свих законских разлога прописаних чланом 373. ЗПП, као и умешач на страни тужиоца.

Тужени су одговорили на жалбу тужиоца предлажући да иста буде одбијена. као неоснована.

Апелациони суд у Београду испитао је побијану пресуду у смислу одредбе члана 386. ЗПП-а ("Сл. гласник РС," бр. 72/11, са свим изменама и ма), наставши да су неосноване жалба тужиоца и а жалбе умешача на страни тужиоца.

У спроведеном поступку нису причињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које повреде овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити је причињена повреда из тачке 12. ове законске одредбе на коју се указује жалбом тужиоца и умешача, јер побијана пресуда не садржи недостатке због којих се не може испитати - изрека пресуде је разумљива и непротивуречна себи и разлозима о битним чињеницама који су јасни и непротивуречни, с тим да о битним чињеницама не постоји противуречност између онога што се у разлозима пресуди наводи о садржини исправа и записника о исказима датим у поступку и самих тих исправа и записника и изведених доказа, па се побијана пресуда може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, након живота у вабрачној заједници, заснованој 1992. године, пок. ЂЂ и покојна ГГ (мајка овде тужене), закључили су брак дана, 25.04.1998. године у ... ЂЂ је претходно према уговору о купопродаји од 11.02.1997. године, овереном пред Другим општинским судом у Београду под Ов.бр. I 1-840/97, купио двособни стан у ... у улици ..., стан број 13, на првом спрату, површине 48 м², са припадајућим подрумом, који стан је предмет накнаде за издржавање, по уговору о доживотном издржавању закљученом 31.03.2000. године, између њега, као примаоца издржавања и пок. ГГ, као даваоца. ЂЂ је преминуо 05.04.2001. године, у ..., са последњем пребивалиштем на адреси ул. ... Према пресуди Првог општинског суда у Београду П бр. 7233/01 од 29.06.2005. године, утврђено је да је основан тужбени захтев за развод брака закљученог 25.04.1998. године, између ЂЂ и правне претходнице овде тужене, пок. ГГ, пред матичним органом Општине ..., који брак је уписан у МКВ исте општине под текућим бројем ... за 1998. годину. Према исказим сведока, правна претходница тужене је бринула о ЂЂ и неговала га у складу са потписаним уговором о доживотном издржавању и сносила је трошкове његовог погребља.

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је применио одредбе чл.

194, 195, 196, 201 и 203 Закона о наслеђивању (ЗОН), наставши да је неоснован тужбени захтев да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство спорни уговор о доживотном издржавању, закључен 31.03.2000. године, под бројем ЗР 227/2000, док је применом одредбе члана 66. ст. 1. и 2. ЗОО утврдио да исти не прикрива неки други уговор, нити да су у питању недопуштене побуде, у смислу члана 53. став 2. ЗОО, јер није утврђено да је закључен у циљу изигравања наследних права осталих наследника, које побуде би биле у супротности са циљем законодавца у смислу члана 194. ЗОН-а, да се примаоцу издржавања, којем је то потребно, обезбеди издржавање за живота, а да за узврат после његове смрти, на даваоца издржавања пређе својина тачно одређених ствари или неко друго право примаоца. У конкретном случају првостепени суд је нашао да је код примаоца издржавања, пок. ЂЂ, постојала стварна потреба за издржавањем, имајући у виду његове године, здравствено стање, неспособност за привређивање, уз чињеницу да његови потомци нису исказали могућност и вољу да га издржавају. С друге стране, уговорену обавезу његовог издржавања, пок. ГГ, као давалац, заиста је извршавала, па се не ради о симулованом правном послу у циљу изигравања наследних права тужиоца и умешача на страни тужиоца, будући да је из исказа саслушаних сведока утврђено да је постојала намера пок. ЂЂ да предметни стан у ул. ..., пренесе пок. ГГ, по предметном уговору, који није противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, па првостепени суд налази да није није ништав ни по основу члана 103. ЗОО.

Истовремено првостепени суд је одбио тужбени захтев за раскид спорног уговора о доживотном издржавању применом општих правила ЗОО за раскид уговора, наставши да је извршен и да тужилац није доказао да је пок.ГГ искористила болест, примаоца издржавања, да би стекла несразмену имовинску корист и изиграла права наследника - тужиоца и умешача на страни тужиоца, јер су све њихове тврдње у погледу наводног неизвршавања уговорних обавеза од стране пок. ГГ, засноване на посредним сазнањима, пошто су годинама живели у Аустралији и нису могли знати шта се заиста дешавало у дому њиховог оца и пок. ГГ. Истовремено, првостепени суд налази да у поступку није доказано да је прималац био запостављен, малтретиран и искоришћаван од стране пок. ГГ, како је наводно писао сину у три писма у којима му се потпису разликују, нити шта су његова деца предузела да му помогну.

Овај суд такође налази да је правилна побијана одлука, јер нису испуњени услови за раскид предметног уговора у смислу одредби чл. 124. до 126. ЗОО, због неизвршавања уговорних обавеза од стране даваоца издржавања. Осим тога, право на раскид уговора о доживотном издржавању, према Закону о наслеђивању (ЗОН), због поремећених односа, сходно члану 201. ЗОН и због промењених околности, сходно члану 202. ЗОН, резервисано је за уговорне стране, тј за примаоца и даваоца издржавања, па наследници немају право на раскид тог уговора због поремећених односа, јер су у питању лични односи страна уговорница. Такође, ако се после закључења уговора о доживотном издржавању околности толико промене да његово испуњење постане знатно отежано, суд може на захтев једне или друге уговорнице, њихове односе изнова уредити или раскинути. Како у конкретном случају пок. ЂЂ, као корисник издржавања, није после повлачења тужбе, решењем од 27.12.2000. године, у

предмету П бр. 4751/2000 Првог општинског суда у Београду, поново покренуо поступак за раскид уговора због поремећених односа, то се се овим правом не могу користити ни његови наследници у овом спору, јер су могли само да наставе да воде такву парницу.

Истовремено, првостепени суд је, имајући у виду да је уговор о доживотном издржавању двострано обавезни, теретни, алеаторни правни посао *inter vivos*, са одложеним дејством у погледу преноса права својине на даваоца издржавања, који тренутак се везује са смрт примаоца издржавања у смислу члана 194. ЗОН-а, те који спада у уговоре који се закључују с обзиром на лична својства уговорача (*intuitu personae*), нашао да је воља примаоца издржавања, пок. ЋЋ била да закључи уговор о доживотном издржавању са својом супругом, пок. ГГ и да је био свестан последица које такав уговор ствара, а на које је упозорен од стране судије пред којим је уговор оверен. Првостепени суд правилно налази да је дошло до стварног, а не до фиктивног издржавања примаоца, па се не може сматрати да је у питању незаконит и неморалан уговор, будући да је пок. ГГ свом супругу док је био жив пружала издржавање и сносила је и трошкове његове сахране, а чак и да их није платила, то не би био довољан разлог да се уговор поништи или раскине. Овај суд налази да, иако се уговор не може раскинути због неиспуњења незнатног дела обавезе, у смислу члана 131. ЗОО, код уговора о доживотном издржавању нема места понишењу по правилима облигационог права о прекомерном оштећењу, пошто је тај уговор по својој природи теретан и у исто време алеаторан, с тим да је спорни уговор очигледно, извршен од стране даваоца.

Истовремено, првостепени суд је правилно нашао да и околност што је правноснажном пресудом (Првог општинског суда у Београду П 7233/01 од 29.06.2005. године), утврђено да је основан тужбени захтев за развод брака између пок. ЋЋ и ГГ, а која одлука је донета након ЋЋ смрти, те иако представља доказ да су односи између супружника били поремећени, није од утицаја на другачију одлуку суда у погледу раскида спорног уговора, јер не може поуздано водити закључку да пок. ГГ није извршавала своје уговорне обавезе, с тим да поремећени односи не могу бити разлог за раскид тог уговора по захтеву наследника примаоца издржавања.

Првостепени суд је имао у виду и да је тужилац својевремено предлагао вештачење преко вештака из области интерне медицине, који би на основу комплетне медицинске документације пок. ЋЋ, утврдио да ли је с обзиром на његово здравствено стање и године живота, спорни уговор представљао неизвесност за пок. ГГ, као даваоца, али како тужилац током поступка тај доказни предлог није поновио, суд је приликом закључења главне расправе, одбио овај доказ, као сувишан, посебно имајући у виду да су се бивши супружници познавали годинама пре закључења уговора и да је болест код пок. ЋЋ постојала у дужем периоду пре закључења уговора у коме је пок. ГГ такође, о њему бринула. Такође, налазећи да временски период важења спорног уговора у периоду од преко годину дана, није занемарљив, сматра да смрт примаоца издржавања није била извесна околност за пок. ГГ, која је извршавала своје уговорне обавезе и пре смрти примаоца, бринући о његовом здрављу и старајући се о заједничком дому. При томе је првостепени суд имао у виду исказе сведока који су били

дугогодишњи пријатељи са пок. ЂЂ, попут ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ, који су изјавили да је са пок. ГГ прво живео ванбрачно, да су се касније венчали и да им је причао да је пок. ГГ кућу држала чисто и да се старала о њему док је боловао, што посебно истакла ЖЖ, наводећи да се пшок. ГГ ангажовала око набавке лекова, чајева и да је за мужа налазила донаторе крви и да га је у болници редовно посећивала. Такође, из исказа сведока, ИИ, која је била судија приликом овере спорног уговора о доживотном издржавању, произлази да јој је пок. ЂЂ, који је са пок. ГГ нормално комуницирао у суду, казао да му је ГГ много помогла у болести. Сведок ЈЈ, власник агенције за промет непокретности у време када су се пок. ЂЂ и ГГ одлучили за куповину стана (с тим да је као купац у уговору означен ...), изјавио је да су се ... уселили и средили стан који је био у лошем стању, те да је пок. ЂЂ често навраћао код њега у агенцију и говорио му да је и ГГ учествовала у куповини стана са значајним уделом од преко 1/2 средстава, а када се разболео, код сведока се распитивао како да је обезбеди, па су разматрали разне могућности. Према налазу и мишљењу Берец Јожефа судског вештака за графоскопију и графологију од 28.04.2004. године, у предмету Првог општинског суда у Београду П. бр. 6532/01, по тужби АА, против тужене ГГ, ради утврђења, текст својеручног завештања од 02.05.1999. године и спорни потпис у рубрици "завешталац", као и тестамент од 26.02.2001. године и потпис на истом, написао је у својству даваоца тестаментa, пок. ЂЂ, с тим да је тестаментом од 26.02.2001. године, пок. ГГ оставио предметни стан, означавајући га као заједнички стан од 48м² у ул. ...

Овај суд налази да је побијана одлука правилна и на закону заснована, пошто је утврђено да је пок. ГГ, и пре закључења брака са пок. ЂЂ, као и у току трајања брака, извршавала обавезе касније формулисане међусобно закљученим уговором о доживотном издржавању од 31.03.2000. године, те да се њено раније старање према супругу, наставило све до његове смрти. Истовремено, у списима предмета налази се заједнички предлог за вансудско и судско поравнање наследних учесника, потписан само од стране овде тужиоца, којим је предложена расподела имовине између њега, пок. ГГ и његове сестре ДД, умешача на страни тужиоца, тако да предметни стан и све штедне књижице пок. ЂЂ у Југославији и Немачкој припадну пок. ГГ, да кућа пок. ЂЂ у ... и аутомобил припадну тужиоцу, а кућа у ... и новац у банци у Сиднеју, умешачу. Исти стан је истовремено био предмет тестаменталног располагања пок. ЂЂ, према пок. ГГ, тим пре што постоје индиције да је учествовала у његовој куповини (с тим да је у поступку било речи и да је пок. ГГ једно време радила у иностранству), према исказу сведока ЈЈ и према наводима у тестаменту, где га оставилац означава као његов и ГГ заједнички стан.

Тужилац није доказао да пок. ГГ није испуњавала своје уговорне обавезе, нити да у смислу одредбе члана 203. ЗОН, постоје разлози за поништај уговора о доживотном издржавању због непостојања алеаторности као услова за његову валидност, због болести и старости примаоца издржавања, када уговор не представља никакву неизвесност за даваоца. Наиме, очигледно је да је уговор извршаван у периоду од преко годину дана по закључењу, па се не може сматрати да је тај ременски размак од закључења уговора, до смрти примаоца, толико кратак да би створио сумњу у постојање алеаторности, која се цени према свим околностима конкретног случаја, како

то наводи првостепени суд, тј. да чињеница скоре смрти примаоца издржавања није представљала никакву неизвесност за даваоца. Осим тога, пок. ГГ је и пре закључења овог уговора бринула о пок. ЂЂ, па се његова старост и здравствено стање не могу сматрати разлогом за недостатак алеаторности. Надаље, иако тужилац истиче и да се ради о симулованом правном послу јер су обавезе пок. ГГ, као даваоца издржавања, фиктивно уговорене, пошто је, као супруга, имала моралну обавезу да помаже мужу и издржава га у болести, закон не забрањује закључење уговора о доживотном издржавању између супружника, па је првостепени суд правилно утврдио да је спорни уговор закључен на основу обостране воље уговорних страна.

Овај суд налази да је побијана пресуда правилна, супротно наводима жалбе тужиоца да је заснована на селективном избору и погрешној оцени доказа од стране првостепеног суда, који наводи исказе само оних сведока који су предложени од стране тужене, а не и сведока КК и ЛЛ, саслушаних у другом предмету, а који записник о саслушању је тужилац предао суду. Међутим, првостепени суд је због начела непосредности правилно поступио када је узео у обзир исказе сведока саслушаних у овом спору, док истовремено налази и да искази сведока КК ЛЛ, које помиње тужилац, не указују на околност да пок. ГГ није извршавала уговорне обавезе према примаоцу издржавања, мада су им односи били поремећени, због чега је пок. ЂЂ поднео тужбу за развод брака, јер је првостепени суд утврдио да је пок. ГГ и пре брака, вршила чињења која су предмет њених уговорних обавеза из спорног уговора о доживотном издржавању супруга. Такође, није од значаја ни контрадикторност у исказима сведока ЉЉ и ИИ, на околност да ли је тај уговор закључен у стану, због болести пок. ЂЂ, или у суду, имајући у виду временски размак од тог догађаја, будући да је закључен 2000. године.

Такође, без утицаја на другачију одлуку суда је чињеница што је пок. ГГ, после ЂЂ смрти, засновала брак са дотадашњим пријатељем, ММ, који брак је касније поништен, јер је од значаја да ли је пружала издржавање свом покојном супругу, ЂЂ, за његовог живота. На другачију одлуку овога суда не утиче ни околност што је пок. ЂЂ подносио тужбе за развод брака због поремећеног односа између супружника, што истовремено, не доказује чињеницу неизвршења уговорних обавеза од стране пок. ГГ, као даваоца. Такође, ни околност што је пок. ЂЂ поднео и повукао тужбу против пок. ГГ, за раскид уговора о доживотном издржавања због неизвршења уговорних обавеза, није од значаја, пошто није дошло до правноснажног пресуђења. Супротно наводима жалбе, да је иста извршавала своје уговорне обавезе, утврђено је путем сведока, док је из исказа сведока, ЈЈ, власника агенције за промет непокретности, преко које је продат предметни стан и која агенција се налазила у истој згради где и стан, утврђено да су супружници ... код њега у агенцији закључили и оверили купопродајни уговор, те да су стан заједно сређивали, а да му је негде после годину дана од тада, пок. ЂЂ, на кога се уговор водио, причао да је и пок. ГГ учествовала у куповини стана и то са више од половине средстава.

Неосновано се жалбом наводи да је прималац издржавања, пред смрт био занемариван и злостављан од пок. ГГ, те да је подносио тужбе за развод и раскид

спорног уговора, које је касније повлачио, наводно, услед ГГ притиска и уцена, која је злоупотребљавала његово тешко здравствено стање, те да је тужилац после три очеве писма допутовао у ... и нашао оца болесно, који је убрзо и преминуо. Међутим, првостепени суд правилно налази, да пок. ЂЂ у том случају, за живота, није имао помоћ од своје деце, овде тужиоца и умешача, с тим да евентуално неслагање у браку између њега и пок. ГГ није нужно резултирало њеним непружањем издржавања по уговору. Стога су без значаја наводи жалбе тужиоца да је вођењем овог спора желео да спроведе очеву жељу у погледу раскида спорног уговора о доживотном издржавању, јер је евентуално исказивање незадовољства пок. ЂЂ животом и понашањем пок. ГГ, било у тренуцима његове старости и поодмакле фазе тешке болести, што не доказује да му она није пружала уговорено издржавање, јер га је водила лекарима и у болницу, набављала му храну, лекове, старала се о хигијени, што су потврдили многи сведоци. Осим тога, неосновани су наводи жалбе у погледу наводно, погрешне оцене првостепеног суда да писма, која је пок. ЂЂ упутио овде тужиоцу, исти није писао, јер се потписи на њима међусобно разликују, што тужилац сматра неистином, као и да су разлике у потписима минималне, што се види поређењем са потписом тужиоца у налазу вештака графолога. Међутим, ови наводи су без значаја, јер се не ради о налазу вештака у овом спору, а истовремено, није доказано ни да су истинити наводи у спорним писмима, уколико их је и писао пок. ЂЂ, а што истовремено, не значи да му пок. ГГ није пружила потребну негу током брака, а нарочито у периоду после закључења уговора, до његове смрти.

Истовремено, неосновани су наводи жалбе умешача на страни тужиоца ДД, сестре тужиоца, да пок. ЂЂ није имао пословну способност која се тражи за закључење уговора о доживотном издржавању, јер је био тешко болестан што потврђује обимна медицинска документација, а првостепени суд није утврдио да ли је, с обзиром на тешко нарушено здравствено стање, могао да схвати значај правног посла коју предузима и да има правно релевантну вољу, па сматра да је уговор ништав. Међутим, у поступку је саслушана, као сведок, бивша судија, ИИ, која није знала пок. ГГ и ЂЂ, док нису дошли у суд да би код ње оверили предметни уговор о доживотном издржавању. Том приликом јој је пок. ЂЂ рекао да му је ГГ много помогла у болести, с тим да је комуникација између њих била нормална, па имајући у виду и да у исказу осталих сведока није било индиција да исти није имао пословну способност, тј. да није био свестан својих поступака услед тешке болести, ови наводи жалбе су без утицаја на другачију одлуку суда. Осим тога, умешач на страни тужиоца није током поступка предложила вештачење од стране вештака психијатра на ту околност, а поступање пок. ЂЂ који је подносио тужбе и повлачио их, као и разлози бракоразводне пресуде од 29.06.2005. године и изведени докази током тог поступка, у коме је утврђено да је основан тужбени захтев за развод брака пок. ЂЂ и ГГ, могу да укажу на међусобну неподношљивост и озбиљно нарушене односе између супружника, али истовремено не доказују чињеницу да пок. ГГ, мајка овде тужене, није пружала издржавање пок. ЂЂ.

Са свега изложеног одлучено је као у изреци пресуде на основу члана 390. ЗПП.

Одбијен је, као неоснован, захтев тужених ВВ и ББ за накнаду трошкова

другостепеног поступка, имајући у виду да трошкови састава одговора на жалбу нису нужни, пошто ово није неопходна правна радња у жалбеном поступку, па је одлука донета као у изреци на основу члана 165. став 1. ЗПП.

Правилна је одлука првостепеног суда о трошковима парничног поступка која је донета сходно успеху странака у спору те на основу одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП тако је и висина одмерена према АТ и ТТ, па је потврђена на основу одредбе члана 401. тачка 2. ЗПП.

**Председник већа-судија
Зорица Ђаковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић